„Turandot” trist la Orange

(Costin Popa – 10 septembrie 2012)

De peste 140 de ani, Teatrul Antic din Orange găzduieşte un renumit festival de vară. Nu sunt programate multe spectacole sau concerte lirice. La „Chorégies d'Orange”, seară de seară, peste 8000 de melomani iau loc pe treptele de piatră ale amfiteatrului roman construit în primii ani ai sec. I d.C. și se supun în primul rând rigorilor mistralului, tăios vânt provensal stârnit din senin, care face ca deseori publicul să se protejeze cu... plăpumi, în iulie și august. Cine este inspirat, le aduce de la hotel sau de acasă. Nepregătit, am rezistat cu greu unui astfel de moment acum peste 10 ani, la un spectacol cu „Povestirile lui Hoffmann”. În această vară, cu emoție am așteptat prognoza meteo dar mistralul a fost indulgent.

Pentru 2012, ca titluri de operă, organizatorii au preferat opusuri pucciniene, mai întâi „Boema”, apoi „Turandot”. Am văzut primul spectacol al ultimei lucrări a maestrului de la Torre del Lago, într-o producție mai veche la Orange, semnată de Charles Roubaud cu contribuția scenografului Dominique Lebourges, creatoarei Katia Duflot (costume) și autorului luminilor, Avi Yona Bueno. Cadrul natural al Teatrului Antic, cu celebrul zid străjuit în înălțimi de statuia legionarului roman, acum acoperită de un gong imens, a primit suflu epic prin decorațiunile monumentale, de epocă, așa încât „Turandot” a beneficiat de o mizanscenă clasică, în care costumele stilizate, cu culori terne, au configurat o atmosferă apăsătoare, cenușie. Într-un Pekin sângeros, nici nu putea fi altfel, a gândit regizorul. Singurele iluminări au venit prin schimbarea din negru în alb a costumelor eroinei titulare, la final, ca simbol al metamorfozei de spirit și, desigur, prin veșmintele strălucitoare ale Împăratului Altoum, rememorare a fastului Orașului Celest. Important în economia producției a fost și jocul sofisticat al proiecțiilor pe uriașul zid înalt de aproape 40 de metri, ca binevenită și expresivă întregire a spațiului.

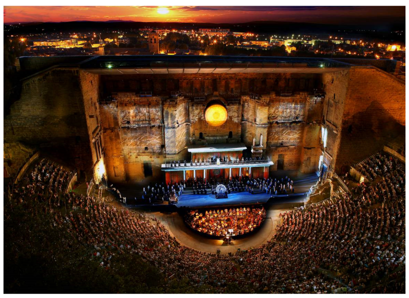
Două soprane

După debuturi de mare rezonanță în rol la Scala și Metropolitan, soprana americană Lise Lindstrom, frumoasă, înaltă, cu siluetă de invidiat și glas de excepție, a cucerit și publicul francez. Temutul rol al Principesei Turandot, ultra-dramatic și adesea ucigător pentru vocile feminine înalte care se încumetă să-i parcurgă portativele, a găsit în noua divă o interpretă de mare valoare și autoritate profesională. Fără multe și bogate armonice timbrale dar cu strălucire metalică, incisiv, tăios, cu atacuri necruțătoare și fulminante ale notelor extrem-acute, glasul Lisei Lindstrom a dominat arena și ansamblurile, ca volum și penetranță. În multe momente a frizat competitivitatea cu interpretările legendare ale rolului. Personajul pe care l-a propus a avut modernitate prin naturalețe, de la ținuta și radiația glacială nemiloasă din actul secund la abandonul total în fața iubirii, cu o feminitate care cu greu s-ar fi putut bănui.

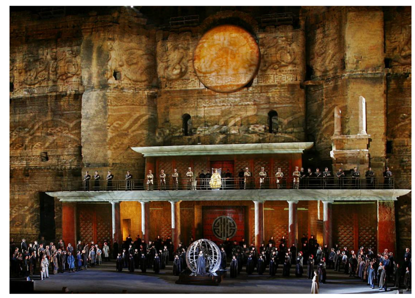
În rolul Liù, Maria Luigia Borsi, soprană italiană de profundă sensibilitate, a impresionat prin frazarea de lux, prin sunetele impecabile în pianissimo înfățișate pe tot ambitusul, dar îndeosebi în registrul înalt. Întregul ei cânt vădește studiu minuțios, tehnică solidă, stilistică adecvată. Ca pilde, mă gândesc la finalul primei arii „Signore, ascolta!” (Si bemol atacat în pianissimo și susținut prelung în crescendo către sonorități puternice) dar și la derularea plină de emoționalitate a arcului melodic din aria „Tu che di gel sei cinta” (actul al III-lea).

Buni au fost și basul italian Marco Spotti (Timur), și trio-ul celor trei miniștri, francezii Marc Barrard (bariton, Ping), Jean-François Borras (tenor, Pang), Florian Laconi (tenor, Pong), ca și Luc Bertin-Hugault (bariton, Un mandarin). O fostă glorie a deceniilor trecute, important cântăreț belcantist, tenorul american Chris Merritt (60 de ani) a acceptat intrarea într-un rol episodic, cel al Împăratului Altoum, demonstrând că despărțirea de scenă nu se face prea ușor.

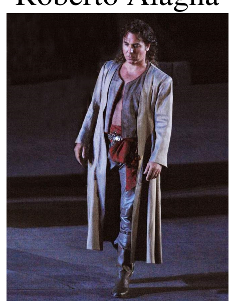
La pupitrul a două masive formații, Orchestre National de France și Ensemble instrumental des Chorégies d'Orange, s-a aflat reputatul Michel Plasson, aproape octogenar, un obișnuit al arenei provensale. A oferit siguranță și multe certitudini, în pofida unor tempi alungiți care pe alocuri au sărăcit discursul de dinamică și tensiune. Forțe importante, Choeurs de l'Opéra-Théâtre d'Avignon et des Pays de Vaucluse, Choeurs de l'Opéra de Toulon Provence-Méditerranée, Choeurs de l'Opéra de Nice, Choeurs de l'Opéra de Tours, Ensemble vocal des Chorégies d'Orange, Maîtrise des Bouches-du-Rhône au acoperit masivitatea scriiturii corale și au umplut uriașa scenă de aproape 90 m lungime și numai 10-15 m lățime.

Scenă de ansamblu

Maria Luigia Borsi și Roberto Alagna

Scenă din actul II

Marc Barrard, Jean-Francois Borras și Florian Laconi

Roberto Alagna

Marc Barrard, Jean-Francois Borras, Florian Laconi și Roberto Alagna

Lise Lindstrom

Roberto Alagna și Lise Lindstrom

Lise Lindstrom și Roberto Alagna

Dezastrul

Rămâne Roberto Alagna, la debutul absolut în rolul Calàf, în mod sigur o culme a tot ce cântase până acum tenorul francez, al cărui glas liric se vedea confruntat acum cu una dintre cele mai complicate țesături vocale spinte, cu serioase intarsii dramatice.

La prima frază, „Padre! Mio padre! O padre, sì, ti ritrovo!”, timbralitatea solară și catifelată, „lacrima” din glasul lui Alagna au fascinat. Mai apoi, s-au strecurat nedumeririle și au apărut germenii unei catastrofe. Prima chemare prelungă, „Turandot!” (Si bemol), a avut un atac neconvingător de sunet, nota de Do acut („Gli enigmi sono tre”), rostită la unison cu Principesa, a fost doar... mimată, iar mai apoi a intonat răspunsurile la întrebările lui Turandot fie mai jos cu o octavă (!), fie superficial, cu voce deja voalată. Culminația precarei prestații a fost în actul al III-lea, când tenorul nu s-a implicat deloc în celebra „Nessun dorma”, pe care a încheiat-o cu un chics monumental. În fine, în marele duet final a evitat toate notele înalte. Astfel s-a derulat aventura lui Roberto Alagna la debut în rolul puccinian.

Așadar, semnele de disconfort apăruseră repede... dar cererea de clemență prin stația de amplificare s-a făcut târziu, după singura pauză a serii, dintre actele II și III. Se pare că renumitul tenor era de câteva zile sub tratament cu antibiotice în urma unei micoze. Chiar dacă se presupune că repetiția generală a decurs bine – deși este puțin probabil în atari condiții – și cum fiecare artist profesionist știe absolut precis în ziua spectacolului dacă este apt să cânte seara, mă întreb de ce dl Alagna nu a făcut cunoscută din timp starea sa de sănătate, pentru ca managementul să se îngrijească de înlocuire.

Răspunsul vine în mod cert din zona financiară. Îndrăgitul tenor a rămas cu banii (și la spectacolele în aer liber onorariile sunt substanțial mai mari decât la cele în sală) iar noi cu dezamăgirea. A respira același aer cu o mare vedetă nu este suficient pentru satisfacții artistice! Iată un subiect asupra căruia cântăreții ar trebui să reflecteze, indiferent de dimensiunea renumelui lor. O parte din public a aplaudat anunțul, salutând dorința dlui Alagna de a fi prezent pe scenă. Cred însă că adevărul nu este nici măcar la mijloc, ci de partea celor care au protestat vehement, cel puțin la paritate cu ceilalți. Tristă seară!